

U 112/2022 rd

Statsrådets skrivelse till riksdagen om förslaget till rådets förordning om inrättande av en marknadskorrigeringsmekanism för att skydda medborgarna och ekonomin mot alltför höga priser på gas

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen Europeiska kommissionens förslag av den 22 november 2022 till en förordning om inrättande av en marknadskorrigeringsmekanism för att skydda medborgarna och ekonomin mot alltför höga priser på gas (COM(2022) 668 final) samt en promemoria om förslaget.

På grund av den brådskande situationen lämnades först en E-skrivelse (E 153/2022 rd) om förslagen, som koordinerats inom statsrådets samordningssystem.

U-skrivelsen innehåller inte några nya ståndpunkter i förhållande till E-skrivelsen.

Helsingfors den 9 februari 2023

Näringsminister Mika Lintilä

Konsultativ tjänsteman Maria Kekki

9.2.2023

KOMMISSIONENS FÖRSLAG TILL RÅDETS FÖRORDNING OM INRÄTTANDE AV EN MARKNADSKORRIGERINGSMEKANISM FÖR ATT SKYDDA MEDBORGARNA OCH EKONOMIN MOT ALLTFÖR HÖGA PRISER PÅ GAS**1 Bakgrund**

Den 22 november 2022 lade kommissionen fram ett förslag till rådets förordning om inrättande av en marknadskorrigeringsmekanism för att skydda medborgarna och ekonomin mot alltför höga priser på gas (COM(2022) 668 final). Förslaget till förordning är baserat på den marknadskorrigeringsmekanism som ingick i det förslag till förordning som lades fram den 18 oktober 2022 (kommissionens förslag till rådets förordning om ökad solidaritet genom bättre samordning av gasinköp, utbyte av gas över gränserna och tillförlitliga prisriktvärden COM(2022) 549 final, den s.k. förordningen om en solidaritetsmekanism för gas, artiklarna 23 och 24).

I slutsatserna från Europeiska rådets sammanträde den 21 oktober 2022 efterlyser rådet åtgärder för att fastställa en tillfällig EU-ram, som ska sätta ett tak för priset på gas vid elproduktion, inbegripet en kostnads-nyttoanalys, utan att prioritetsordningen ändras, samtidigt som ökad gasförbrukning förhindras och konsekvenserna för finansiering och distribution och dess inverkan på flöden bortom EU:s gränser åtgärdas. Dessa villkor ska beaktas vid bedömningen av den föreslagna marknadskorrigeringsmekanismen.

På grund av Rysslands anfallskrig har många nya åtgärdsförslag och ny lagstiftning lagts fram i EU för att säkerställa försörjningstryggheten för gas och el och hantera effekten på priserna. Kommissionen har lagt fram följande meddelanden och förslag:

- Den 8 mars 2022 meddelandet RePowerEU (COM(2022) 108 final, E-skrivelse E 30/2022 rd) om energipriserna och försörjningstryggheten för energi.
- Den 23 mars 2022 ett meddelande om alternativ för omedelbara åtgärder i fråga om elpriserna och förberedelser inför nästa vinter i fråga om gas (COM(2022) 138 final, E-skrivelse E 42/2022 rd), där kommissionen föreslog gemensamma gasinköp.
- Den 23 mars 2022 ett förslag till förordning om en skyldighet att fylla på EU:s gaslager (COM(2022) 135 final, U-skrivelse U 31/2022 rd). Förordningen om gaslagring (EU) 2022/1032 trädde i kraft den 1 juli 2022.
- Den 18 maj 2022 paketet RePowerEU (COM(2022) 230 final, E-skrivelse E 68/2022 rd), som innehåller flera lagstiftnings- och policyförslag för att fasa ut EU:s beroende av rysk energi.
- Den 20 juli 2022 ett s.k. vinterberedskapspaket för gasförsörjningen, som består av ett meddelande, ett förslag till förordning och en gasminskningsplan (COM(2022) 360 final, COM(2022) 361 final, E-skrivelse E 98/2022 rd). Förordning (EU) 2022/1369 om samordnade åtgärder för att minska efterfrågan på gas trädde i kraft den 9 augusti 2022.

– Den 14 september 2022 ett förslag till rådets förordning om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna (den s.k. förordningen om energipriser, COM(2022) 473 final, E-skrivelse E 113/2022 rd). Rådets förordning (EU) 2022/1854 trädde i kraft den 8 oktober 2022.

Gaspriserna i Europa har legat på en högre nivå än någonsin tidigare och prisvariationerna har varit stora. För att dämpa de höga priserna har ett flertal åtgärder redan föreslagits och vidtagits på unionsnivå. Gemensamma inköp i enlighet med förordningen om en solidaritetsmekanism för gas kan sänka prisnivån vid import, och en mekanism för hantering av intradagsvolatiliteten begränsar pristopparna för energiderivat under ett dygn. Dessutom strävar man efter att minska gas- och elkonsumtionen (förordningarna (EU) 2022/1369 och (EU) 2022/1854). Den svåra marknadssituationen förväntas dock fortsätta även efter denna vinter, eftersom det tar tid att anpassa sig till försörjningsstörningar och att upprätta nya försörjningsförbindelser och ny infrastruktur. Kommissionen anser att de åtgärder som hittills vidtagits inte garanterar en tillräckligt omedelbar och betryggande lösning på de nuvarande problemen.

2 Förslagets syfte

Kommissionen framhåller att den marknadskorrigeringsmekanism som ingår i förslaget till förordning är en sista utväg för att begränsa de extrema priserna på naturgas. Eftersom TTF-priset används som referenspris och som grund för prissäkring av gasavtal i hela Europa anser kommissionen att en begränsning av TTF-priset kommer att påverka priset på naturgas i hela Europa. Syftet med den föreslagna mekanismen är att begränsa sådana extrema pristoppar som inte motsvarar prisutvecklingen på andra handelsplatser i unionen.

Höga gaspriser får betydande negativa konsekvenser för unionens ekonomi. Ett högt gaspris är kopplat till elpriserna, som i sin tur bidrar till inflationen. Detta begränsar konsumenternas köpkraft, ökar tillverkningskostnaderna och utgör ett hot mot försörjningstryggheten.

3 Förslagets huvudsakliga innehåll

Aktivering av mekanismen

Förordningen gäller en terminsprodukt, nämligen TTF-produkter för nästkommande månad, och mekanismen kan aktiveras från och med den 1 januari 2023. Två villkor ska vara uppfyllda för att mekanismen ska aktiveras: a) priset för TTF-frontmånadsderivat överstiger 275 euro/MWh under två veckor, och b) TTF European Gas Spot Index, som offentliggörs av den europeiska energibörsen (EEX), är 58 euro högre än referenspriset under de tio sista handelsdagarna före utgången av den period som avses i led a.

Med referenspris avses i förslaget till förordning ett dagligt LNG-pris, beräknat som ett medelvärde av prisbedömningarna Daily Spot Mediterranean Marker (MED) och Daily Spot Northwest Europe Marker (NWE) och den dagliga prisbedömning som görs av Acer i enlighet med förordningen om en solidaritetsmekanism för gas.

Innan mekanismen aktiveras ska kommissionen begära ett yttrande från Europeiska centralbanken, Esma och, när så är lämpligt, nätverket Entso för gas och gruppen för samordning av gasförsörjningen enligt förordningen om gasförsörjningstrygghet. Yttrandet ska handla om vilken inverkan mekanismen kan få på försörjningstryggheten, gasflödena inom EU och stabiliteten på finansmarknaderna. Kommissionen kan utifrån yttrandena avbryta aktiveringen av mekanismen. Yttrandena ska även beakta den globala prisutvecklingen.

I förordningen föreskrivs det att Acer utan dröjsmål ska offentliggöra ett meddelande i Europeiska unionens officiella tidning om att en marknadskorrigerings har inträffat samt underrätta kommissionen, Esma och ECB om marknadskorrigeringen. Från och med dagen efter offentliggörandet av ett meddelande om marknadskorrigerings får order på TTF-frontmånadsderivat med priser som överstiger 275 euro inte godtas (anbudsgräns).

Minskning av efterfrågan

Medlemsstaterna ska senast två veckor efter ovannämnda offentliggörande av ett meddelande om marknadskorrigerings anmäla till kommissionen vilka åtgärder de har vidtagit för att förhindra att marknadskorrigerings leder till en ökning av efterfrågan på och förbrukningen av gas och el. Åtgärderna ska beakta den 15-procentiga minskning av gasförbrukningen som föreskrivs i rådets förordning (EU) 2022/1369 och målen för minskad efterfrågan i artiklarna 3 och 4 i rådets förordning (EU) 2022/1854.

Enligt förslaget till förordning får kommissionen, när den har bedömt mekanismens inverkan på gas- och elförbrukningen och framstegen med att nå målen för minskad efterfrågan enligt rådets förordningar (EU) 2022/1369 och (EU) 2022/1854, föreslå att rådets förordning (EU) 2022/1369 om samordnade åtgärder för att minska efterfrågan på gas ska anpassas till det nya läget.

Avaktivering av mekanismen

Acer ska enligt förslaget kontinuerligt kontrollera att det andra villkoret för att aktivera mekanismen är uppfyllt under den tid mekanismen är aktiverad. Om skillnaden mellan priset på TTF-spotmarknaden och referenspriset för LNG under tio på varandra följande dagar är mindre än den gräns som fastställts i förordningen (58 euro) ska Acer offentliggöra ett meddelande om detta i Europeiska unionens officiella tidning. Prisgränsen enligt mekanismen avaktiveras från och med dagen efter offentliggörandet av meddelandet. Avaktiveringen förutsätter inte någon separat bedömning av Acer eller kommissionen, utan den sker automatiskt när aktiveringsvillkoret inte längre uppfylls.

Tillfälligt upphävande av mekanismen

Enligt förslaget ska Esma, ECB, Acer, gruppen för samordning av gasförsörjningen och Entso för gas kontinuerligt övervaka prisgränsens effekter på marknaderna och försörjningstryggheten. På grundval av denna övervakning ska kommissionen genom beslut tillfälligt upphäva mekanismen om oavsiktliga marknadsstörningar eller uppenbara risker för sådana störningar uppstår eller om mekanismen negativt påverkar försörjningstryggheten, flödena inom EU eller den finansiella stabiliteten.

Ett beslut om tillfälligt upphävande ska utan dröjsmål offentliggöras i Europeiska unionens officiella tidning, och beslutet upphäver tillfälligt mekanismen från och med dagen efter offentliggörandet och så länge som det anges i beslutet. Mekanismen upphör dock att gälla senast när den föreslagna förordningen slutar tillämpas.

Förslaget innehåller även en bestämmelse enligt vilken rådet på förslag av kommissionen kan bedöma villkoren för aktivering av mekanismen. Innan kommissionen lägger fram ett sådant förslag ska den samråda med ECB, Esma, Acer, gruppen för samordning av gasförsörjningen, Entso för gas och andra relevanta berörda parter. En sådan bedömning kan bli aktuell om en företeelse inträffat som lett till att mekanismen tillfälligt upphävts.

Förordningens ikraftträdande och giltighetstid

Det föreslås att förordningen ska träda i kraft dagen efter det att den har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning. Förordningen ska upphöra att gälla ett år efter ikraftträdandet. Senast den 1 oktober 2023 ska kommissionen göra en bedömning av förordningen mot bakgrund av läget gällande gasförsörjningen till unionen, och den får på grundval av bedömningen föreslå en förlängning av förordningens giltighet.

4 Förslagets rättsliga grund och förhållande till proportionalitets- och subsidiaritetsprincipen

Rättslig grund

Förslagets rättsliga grund är artikel 122.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), enligt vilken rådet på förslag av kommissionen i en anda av solidaritet mellan medlemsstaterna får besluta om lämpliga åtgärder med hänsyn till den ekonomiska situationen, särskilt om det uppstår allvarliga försörjningsproblem i fråga om vissa varor, särskilt på energiområdet, utan att det påverkar tillämpningen av övriga förfaranden som föreskrivs i fördragen. Rådet fattar beslut med kvalificerad majoritet. Europaparlamentet deltar inte i beslutsförfarandet enligt artikel 122 i EUF-fördraget.

Rådets rättstjänst ansåg i fråga om återhämtningsinstrumentet i samband med covid 19-pandemin att artikel 122.1 ska läsas tillsammans med artikel 122.2 som en sammanhängande helhet. Artikel 122.2 hänvisar till osedvanliga händelser utanför medlemsstaternas kontroll. Enligt rättstjänsten ska dessutom en situation där artikel 122 tillämpas vara brådskande och svårigheterna allvarliga. De insatser som sätts in ska i sin tur vara exceptionella, tillfälliga och proportionerliga i förhållande till lägets allvar. Insatserna ska vara av ekonomisk natur eftersom artikel 122 i EUF-fördraget hör till området för den ekonomiska politiken.

Det förslag till förordning som nu behandlas utgör ett svar på den akuta kris som råder på energimarknaden och som beror på osedvanliga händelser utanför medlemsstaternas kontroll. De höga gaspriserna får allvarliga negativa konsekvenser för konsumenterna och hushållen. De åtgärder som föreslås är exceptionella och tillfälliga, och de kan anses vara proportionerliga i förhållande till hur allvarlig krisen på energimarknaden är.

Enligt artikel 122 i EUF-fördraget ska åtgärderna vidtas i en anda av solidaritet mellan medlemsstaterna, och solidaritetsprincipen spelar en central roll vid bedömningen av den rättsliga grundens lämplighet. Kommissionen anser att den föreslagna marknadskorrigeringsmekanismen utgör en kompromiss i en anda av solidaritet eftersom den medför olika fördelar och risker för olika medlemsstater. Med hjälp av den föreslagna mekanismen försöker man därmed med unionsomfattande åtgärder och i en anda av solidaritet mellan medlemsstaterna begränsa de alltför höga priserna på gas.

Statsrådet anser att den rättsliga grunden för förslaget är korrekt.

Proportionalitets- och subsidiaritetsprinciperna

Kommissionen föreslår att mekanismen ska begränsas så att den endast åtgärdar de mest väsentliga problemen i samband med prisbildningen. Därför riktas mekanismen mot TTF-produkter för nästkommande månad, som är det mest använda referenspriset i gasleveransavtal i EU. Mekanismen påverkar inte den normala marknadsmekanismen i fråga om efterfrågan och utbud.

Dessutom föreslås det att mekanismen ska vara tidsbunden och endast aktiveras när priserna är exceptionellt höga.

Användningen av en förordning som är direkt och omedelbart tillämplig motiveras i förslaget med att den rådande energikrisen är mycket omfattande och att krisens sociala och ekonomiska konsekvenser liksom dess konsekvenser för finansmarknaderna är mycket allvarliga. Förordningen gör det möjligt att ta i bruk en enhetlig och unionsomfattande samordnad mekanism. En unionsomfattande och enhetlig åtgärd anses vara nödvändig eftersom de exceptionellt höga gaspriserna får åtminstone indirekta konsekvenser för alla medlemsstater. Eftersom konsekvenserna är olika för olika medlemsstater skulle separat vidtagna åtgärder kunna orsaka splittring på unionens gemensamma gasmarknad.

Statsrådet anser att förslaget kan anses ligga i linje med proportionalitets- och subsidiaritetsprinciperna.

5 Förslagets konsekvenser

Statsrådet anser att ett pristak är förenat med betydande risker och att utformningen av ett pristak måste övervägas noga. Statsrådet anser också att det är viktigt att undvika negativa effekter på försörjningstryggheten för gas och på effektiviseringen och minskningen av energianvändningen samt även marknadsstörningar när man fastställer ett pristak.

Vid konsekvensbedömningen av förslaget till förordning bör Finlands förändrade ställning på gasmarknaden beaktas. Den nationella gasmarknaden förlitade sig tidigare på gas i rörledning från Ryssland, men situationen har nu ändrats så att Finland i dag deltar i LNG-marknaden. Finland är kopplat till det kommersiella gasrörsnätverket enbart via BalticConnector som före-
nar Finland med Estland. I praktiken får Finland LNG endast via Ingå och Klapeda i Lettland. Världsmarknadspriset på LNG har i princip varit högre än priset på naturgas.

Vid en preliminär granskning som utgår från nivån i Baltikum förefaller den föreslagna prisgränsen lämplig. Situationen kan dock förändras om prisnivån i Baltikum stiger under vintern. Om pristaket sätts på en alltför låg nivå finns det en allvarlig risk för att LNG styrs till marknader där man kan få ett högre pris för gasen. Gasleveransen till Finland kan därmed äventyras, vilket även kan leda till elbrist. Om pristaket inte är högre än det globala priset på LNG kan det även påverka tillgången till gas på unionsnivå.

Enligt kommissionen bidrar den föreslagna mekanismen till att den mest likvida derivatmarknaden i EU fungerar optimalt. På så sätt strävar man efter att undvika överprissättning till följd av flaskhalsarna i infrastrukturen i nordvästra Europa och dess alltför stora inverkan på gaspriserna i hela EU. Den föreslagna mekanismen begränsar förekomsten av extrema priser, men sänker inte prisnivåerna strukturellt. Mekanismen påverkar grossistpriset på gas oberoende av vad gasen används till.

Fastställandet av ett maximipris kan via prisförväntningarna få positiva effekter i och med att det spekulativa marknadsuppförandet minskar. En risk med den föreslagna mekanismen är dock att den kan höja priserna, eftersom den lätt leder till en prissättning som ligger på samma nivå som eller i närheten av maximipriset. Denna risk är särskilt stor i en situation där marknadsaktörerna anser att en aktivering av pristaket är realistisk i en nära framtid.

Kommissionen har å andra sidan påpekat att mekanismen kan förhindra att ett litet antal marginella marknadsaktörer med en exceptionellt låg priselasticitet sätter priset för hela marknaden.

Jämfört med ett allmänt pristak beaktar förslaget försörjningstryggheten bättre. Enligt förslaget är det för det första möjligt att avaktivera mekanismen om den får oönskade konsekvenser för marknaden. För det andra påverkar mekanismen inte möjligheten att genomföra bilaterala transaktioner eller OTC-transaktioner, som kan stabilisera marknaden och säkerställa försörjningstryggheten.

Eftersom det pristak som nu föreslås är tillfälligt och begränsat till TTF-produkter för nästkommande månad, kan de skadliga konsekvenserna för marknaden förväntas vara begränsade och acceptabla.

Ett pristak kan emellertid skapa ett tryck på att avtal ska omförhandlas. Försäljare som är missnöjda med pristaket kan inom ramen för avtalsvillkoren kräva ändringar i avtalets prissättning eller säga upp avtalet och därefter försöka omförhandla det på bättre villkor. Dessutom kan ett pristak förväntas påverka villkoren i nya återförsäljningsavtal.

Det pristak som föreslås får inga direkta effekter på det pris som konsumenterna betalar för gas, men eftersom priset på TTF-produkter för nästkommande månad är ett allmänt referenspris får en begränsning av det ändå omfattande effekter på marknaden. Om man vill ha mer direkta effekter på konsumentpriset måste pristaket fastställas på en mycket låg nivå. Detta skulle medföra risker i fråga om försörjningstryggheten för gas, en mindre effektiv energianvändning och mindre energibesparingar samt marknadsstörningar.

Ett pristak som gäller terminsmarknader skulle sannolikt leda till mindre handel med leverensdatum i framtiden. Detta skulle kunna öka trycket på spotmarknaderna liksom prisvariationerna överlag. Ett pristak skulle också kunna leda till att gashandeln flyttar till alternativa marknader, vilket skulle göra pristaket ineffektivt. Om målet trots allt inte är att tygla priserna på TTF-terminer utan att korrigera uttryckligen deras roll som referenspris, är sidoeffekten i fråga av mindre betydelse.

En möjlig risk är också att gashandeln till och med överförs till det brittiska NBP som inte omfattas av EU-lagstiftningen. Även en geografisk orientering är möjlig, det vill säga att gashandeln flyttar längre bort från TTF:s influensområde, till exempel till Medelhavsländerna.

Handeln kan även flytta till OTC-marknaden, vilket kan ses som en negativ utveckling. En övergång till den mindre transparenta OTC-marknaden medför större risker för parterna och kan visa sig vara möjlig endast för stora och välbeställda marknadsaktörer. En övergång skulle också innebära att handeln inte längre omfattas av övervakning och reglering.

Dessutom kan försörjningstryggheten försämrats om leverantörerna fördröjer leveranserna under den tid pristaket tillämpas.

Förslaget bedöms inte få några betydande konsekvenser för myndigheterna på nationell nivå. Kommissionen har gjort bedömningen att dess eget behov av personalresurser kommer att öka. Dessutom kommer mekanismen att innebära att Acer behöver ytterligare resurser, eftersom det i förslaget fastställs nya uppgifter för Acer för att övervaka gasmarknaderna och bistå kommissionen.

I förslaget noterar kommissionen att den föreslagna marknadskorrigeringsmekanismen innebär ett ingripande utan tidigare motsvarighet på den europeiska liberaliserade och integrerade gasmarknaden och de finansiella marknaderna, och att den kan få oförutsägbara effekter. På grund av att effekterna inte är kända ingår i förslaget strikta villkor och säkerhetsutlösande faktorer

samt en övervakningsmekanism. På en allmän nivå begränsar den föreslagna förordningens korta giltighetstid den föreslagna mekanismens konsekvenser.

6 Förslagets förhållande till grundlagen och till de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna

Förslaget anses ha en koppling till lagstiftningen om de grundläggande fri- och rättigheterna vad gäller avtalsfriheten. Avtalsfriheten skyddas i viss utsträckning genom bestämmelsen om egendomsskydd i 15 § i grundlagen, även om den inte uttryckligen tryggas i grundlagen. Enligt grundlagsutskottets praxis är det i regel förbjudet att genom en vanlig lag ingripa retroaktivt i förmögenhetsrättsliga avtalsförhållanden mellan privatpersoner (RP 309/1993 rd). Skyddet för fortbeståndet har sin upprinnelse i avsikten att skydda de båda avtalsslutande parternas avtalet beroende intressen när det gäller förmögenhetens värde (GrUU 28/1994 rd). Grundlagsutskottet har dock ansett att reglering av avtalsrätt enligt vedertagen praxis hör till vanlig lagstiftning. Enligt grundlagsutskottet kan regleringen gälla framtida avtalsförhållanden, bland annat i fråga om tillåtna och förbjudna villkor. (GrUU 3/1982 rd). Inte heller förbudet mot att retroaktivt göra ingrepp i avtalsförhållanden är enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis någon absolut regel. Undvikandet av retroaktiva ingrepp i avtalsförhållanden bottnar i tanken att skydda rättssubjektens berättigade förväntningar i ekonomiska frågor. I utskottets praxis har skyddet för berättigade förväntningar ansetts omfatta rätten att lita på att lagstiftningen om de rättigheter och skyldigheter som är viktiga för avtalsförhållandet består och att denna typ av frågor inte kan regleras på ett sätt som i oskäligt hög grad försämrar avtalsparternas rättsliga ställning (bl.a. GrUU 41/2013 rd, GrUU 36/2010 rd, GrUU 63/2002 rd, GrUU 21/2004 rd). Avsaknaden av retroaktiva ingrepp kan dessutom ses som en faktor som stöder proportionaliteten när det gäller ingrepp i avtalsfriheten (jfr. GrUU 28/2012 rd).

Den föreslagna förordningen ingriper inte omedelbart i gällande rättshandlingar genom att förbjuda eller göra vissa villkor obligatoriska i dem, utan den föreslagna mekanismen anses påverka framtida rättshandlingar (jfr GrUU 3/1982 rd). Dessutom anses det att marknadsaktörerna inte i den rådande situationen har kunnat ha befogade förväntningar som ska skyddas och som handlar om att man inte kommer att ingripa i verksamheten på gasmarknaderna med hjälp av krisinsatser. Enligt grundlagsutskottet kan företag och andra näringsidkare inte med fog förvänta sig att den lagstiftning som reglerar deras näringsverksamhet förblir oförändrad (GrUU 19/2021 rd, GrUU 17/2021 rd).

Förslaget anses därmed inte strida mot lagstiftningen om de grundläggande fri- och rättigheterna.

7 Ålands behörighet

Enligt 18 § 22 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om näringsverksamhet. Förslaget anses därför höra till landskapets lagstiftningsbehörighet. Åland har dock inte något naturgasnät eller någon LNG-terminal, varför förslaget till förordning saknar praktisk betydelse för Åland.

8 Behandling av förslaget i Europeiska unionens institutioner och de övriga medlemsstaternas ståndpunkter

Förslaget till förordning behandlas i rådet i brådskande ordning. Samförståndet om förslaget till förordning nåddes på energirådsmötet den 19 december 2022.

Förslaget till förordning har med stöd av artikel 122.1 i EUF-fördraget lagts fram som en undantagsåtgärd och förordningen ska vara i kraft i ett år.

Eftersom förslagets rättsliga grund är artikel 122 i EUF-fördraget har Europaparlamentet inte befogenheter i lagstiftningsprocessen.

9 Nationell behandling av förslaget

På grund av den snäva tidsplanen för behandlingen lämnades ärendet inledningsvis till riksdagen för behandling i form av en E-skrivelse (E 153/2022 rd), som behandlats i ett skriftligt förfarande 28–29.11.2022 i Energi- och Euratomsektionen (EU21) och 1–2.12.2022 i EU-ministerutskottet. Ekonomiutskottet behandlade E-skrivelsen den 7 december 2022 och stora utskottet den 9 december 2022.

Under beredningen kom det även in kommentarer från Energimyndigheten, Försörjningsberedskapscentralen, Konkurrens- och konsumentverket samt Finsk Energiindustri rf.

Statsrådets sammanträde den 9 februari 2023.

10 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet anser att den tillfälliga korrigeringsmekanism som föreslås för gasmarknaden är en motiverad åtgärd på grund av den rådande gas- och energikrisen. Det är bra att eventuella överdrifter på derivatmarknaderna begränsas så att de högsta priserna, och därmed börsernas krav på säkerheter, inte blir orimligt stora.

Statsrådet välkomnar att förslaget innehåller exakta bestämmelser om införandet av ett pristak och en möjlighet att upphäva pristaket om man bedömer att nyttan är mindre än skadorna. I förslaget beaktas även försörjningstryggheten och en dynamisk marknad. Statsrådet anser i enlighet med förslaget att man samtidigt ska beakta målen för en minskning av gasförbrukningen.

Statsrådet stöder motiveringarna till att pristaket ska begränsas till att endast gälla priset på derivat för nästkommande månad på gasbörsen TTF. Statsrådet anser att kriterierna för att aktivera pristaket ligger på en motiverad nivå. Storleken på det pristak som föreslås kan anses vara lämplig. Det är även bra att mekanismen inte aktiveras av en enskild pristopp, utan baserat på en längre uppföljningsperiod.

Statsrådet välkomnar att det pristak som ingår i marknadskorrigeringsmekanismen automatiskt upphävs om det framkommer att villkoren för att aktivera pristaket inte längre uppfylls. Det är även bra att kommissionen kan upphäva mekanismen om den får negativa konsekvenser för försörjningstryggheten för gas eller för gasflödena inom EU eller om den medför oönskade marknadsstörningar.